

Gospodarske skušnje.

* Jajca se dadó prav lahko dobra ohraniti tako-le: Namaži jih s salom in položi jih na dilje za jajca narejene, to je, na dilje, ki imajo luknje, da v vsako luknjo eno jajce vtakneš; včasih jih obrni. Da se jajca spridijo in začno smrdeti, izvira le odtod, da kislec iz zraka se skozi jajčje pore (nevidljive luknjice) vrine. Če te pore zamažeš, ne more kislec do njih in ne morejo gnjiti.

* Petroleum — škodljiv kuretni. Neka gospodinja je ž njim hotela uši pregnati kuram, kakor jej je svetoval sosed. Res jih namaže — drugo jutro najde res uši mrtve — pa pute tudi.

Kako stoji s turško govejo kugo?

Goveja kuga, ki je v Slavoniji v prejšnjih krajih županije Verovitiške že ponehala, se je iz Ogerskega zanesla spet v 2 kraja te županije; zatrosila se je pa iz Klokočevca v Šaptinovce po dozda še ne znani poti. Tako nepošteni ljudje veliko nesrečo kuge zanašajo iz kraja v kraj! — Na Ogerskem je kuge še veliko.

Poduk, kako naj se ravna z živino, da ne zbolí, in kaj naj stori gospodar, kedar mu zbolí.

(Dalje.)

Klaja za domačo živino.

Paša.

Skoraj največ bolezni živini izvira iz klaje (futrana) sploh. Ali tekne zdravju živine to, da si na paši sama svoje krme išče, ali da vedno v hlevu ostane in se jej ondi klade, to se ravna večidel po tem, kako leži in kakošna je paša. Dasiravno zadene tudi na paši živino kaka škoda po vremenu večkrat, kakor če se v hlevih redí, hlevi vendar niso vselej taki, da bi zdravje živine v njih tudi škode ne trpelo. Nazadnje vendar le to, kakošno je kmetovanje, razsodi, ali morajo živinčeta na paši ali v hlevu svojo krmo dobivati. Bodi pa živina ali na paši ali v hlevu, obvaruje se tū in tam bolezni, če se z njo prav ravna.

Ako se živina samo zavoljo tega na pašo spušča, da se na njej pregiblje in čisti zrak vživa, mora paša tako ležati in napravljena biti, da živini tekne. Da se parkljem in kopitom škoda ne godí, ne sme paša kamenita biti, pa tudi ne močvirna in blatna.

Mlake in stoječe vode, ktere se poleti počasi suše in veliko škodljivosti iz njih v zrak pride, se morajo odpeljati in na suho djati. Paša mora za število živinčet, ktera se na-njo gonijo, dosti prostora imeti, da se more živina, kolikor je mogoče, po njej prosto sprehajati. Da se živina preveč ne utrují, in da je zlasti poleti vročina in prah preveč ne nadleguje, mora paša blizo vasi in daleč od prašnih cest biti. Da imajo živinčeta o naglem hudem vremenu in dežji, zlasti pa tudi o veliki vročini kam iti, je prav dobro, pašo z drevjem obsaditi ali pa saj šupo narediti, ktera ima streho; tudi je dobro, da skozi pašnike čista voda teče ali pa da se more živina vsaj na koritih pri studencih napajati.

Dasiravno živina ne živi samo od paše, vendar je vselej treba, da so pašniki snažni; zavoljo tega se mora gnoj vsaj raztrositi, še bolje je pa, če se s pašnika spravi in nekoliko daleč od njega na kupe deva. Tudi škodljiva in marsiktera strupena zelišča, ktera se prav rada na slabo oskrbovanih pašnikih vgnjezdujejo, kakor

tudi osat in grmičje se morajo poruvati, in mali trud se bo vselej dobro plačal, če se spomladi zemlja zrahlja in z dobrim travjim semenom obseje.

Škodljivo je živino na pašo goniti o hudem dežji ali o mrzlih vetrovih, ravno tako, dokler rosa in slana na pašniku leži; posebno ovce se morajo varovati, da s slano poparjene trave ne žrejo. Dobro bi bilo tedaj vselej tako dolgo čakati, da se rosna al od slane poparjena tla vsaj nekoliko posuše, predno se ovce na pašo ženejo; če pa ni mogoče toliko časa čakati, naj se dá živini nekoliko suhe klaje, predno gre na pašo, da ne plane prehitro po mokri travi.

Ako je take previdnosti že pri pašnikih treba, kateri so prav za prav le sprehajališča živini, bode je še bolj treba, kedar si morajo živinčeta ob enem tudi živeža iskati. Zelo škodljivi so tedaj drobnici in goveji živini posebno pašniki, kateri globoko leže, potem močvirni in mahovni, kakor tudi taki, kateri so še le pred kratkim pod vodo stali.

Konjem najbolj tekne paša na ne preveč in ne premalo suhih, grmičastih gričih, na katerih visoka, sladka trava raste in blizo katerih je vodá.

Za govejo živino se podajo posebno travniki na gorah in nizkih planinah. Govejo živino v gozdih pasti je bolj škodljivo kakor koristno; bolje tekne paša na izsečenih prostorih z visoko travo.

Ovcam teknejo najbolj visoko ležeči suhi pašniki z dišečo travo.

Dostikrat se zgodi, da živina na odločenih pašnikih ne dobiva dovolj živeža, tako, da res strada in zavoljo tega tudi lahko zbolí. Pa tudi na mastnih pašah, k katerim se morajo deteljišča šteti, se mora gledati, da se živina ne preobje. Kaj lahko se preobje ovce take, ktere so skozi zimo tako rekoč izstradane, potem pa naglo na mastno pašo pridejo, ali pa se poleti na obila strnišča zapodé, ko jim je na njih navadnih pašah krma že pošla.

Pašniki utegnejo pa tudi zavoljo tega živini škodljivi biti, ako na rastline kaka škodljiva strupena rosa pride ali je pa veliko mrčesa, kakor pajkov, uší i. t. d. na njih. Vrh tega se mora živina v hlevih izrejena na pašo počasi in tako tudi od življenja na paši se počasi klaje v hlevi vaditi tako, da dobiva živina v začetku, predno od doma gré, nekoliko suhe krme, pozneje pa, ko se ima paše odvaditi, naj se jej vselej nekoliko suhe klaje dá, kadar se domu vrne.

Med vsemi pašami so pa največidel paše na gmajnah zdravju živine najbolj škodljive. Tu so namreč skoraj vse škodljivosti nakopičene. Večidel so le pustí prostori, kateri niso za nobeno drugo rabo, za gmajne odbrani; nihče jih ne obdeluje, živina zato dobiva na njih komaj toliko, da more živeti. Ker gonijo vsaktero domačo živino na-nje, se ne puli samo med sabo za pičo, tudi se dostikrat zgodi, da živinče živinče pokvari. Posebno pa povešujejo gmajne nevarnost za razširjenje kužnih bolezni med vso živino kakega kraja. Previdni gospodar bo tedaj svojo živino samo tedaj na gmajno dal gnati, kedar je prepričan, da je vsa živina njegovega kraja zdrava, in kladel bo v hlevu še vedno toliko, da bo imela dosti živeti.

Krmenje v hlevu.

Ako imajo živinčeta v hlevu krmo (futer) dobivati, ne pomaga samo to, koliko in kakošne krme dobivajo, da dobro teknejo, temuč tudi to, kako se jim krma napravlja, o katerem času jo dobivajo, in kaj se krmi še primeša.

Sploh menda je znano, ktera krma tej, ktera pa tej bolj tekne; al kdor ima skrb, da njegova živina zdrava ostane, bo tudi razsodil, ktera klaja naj se ži-